

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районы
Муниципаль бюджетлы белем бирү учрежденияесе
“Матюшино урта гомуми белем бирү” мәктәбе

«Каралды»

Гуманитар фәннәр МБ
житәкчесе

Гайфуллова

1 нче санлы беркетмә

«26» 08 2019 нчы ел

«Килешенде»

Уку эшләре буенча
директор урынбасары

Шарафеева

«30» 08 2019 ел

«Расланды»

МББУ “Матюшино урта гомуми
белем бирү мәктәбе” директоры

Шарафеев

боерык № 1

«30» 08 2019 ел

“Татар халкының мәдәният тарихы”

Электив курсыннан

6, 8 нче сыйныфлар өчен

Эш программасы

туган тел һәм әдәбияты укытучысы

Загирова Раушания Васыйл кызы

Педагогик совет утырышында гамәлгә керде
1 нче беркетмә «30» 08 2019 ел

2019-2020 уку елы

Аңлатма язуы

Мәдәният –ул әхлакый һәм матди кыйммәтләр, белем,горөф-гадәтләр,халыкның горөф-гадәтләшре. Кыскасы, “Мәдәният” кеше ижат иткән бөтен нәрсәне кабул итә. Безнең көннәрдә татар халык сәнгәтенең үзенчәлекле традицияләре аеруча сәнгәткә ия. Экспедицияләр оештыру белән фәнни-тикшеренү эшләре алып барыла, шуның нәтижәсендә Казан һәм республиканың башка шәһәрләре музейлары мәдәни һәм тарихи кыйммәткә ия басмалар һәм экспонатлар белән тулыландырыла. Халык сәнгәте кәсепчеләге рәвешендә пар мозаик аяк киеме(Арча берләшмәсе)һәм сәнгәт тукачествосы (Алексеевск фабрикасы) эшләп килә. Профессиональ рәссамнар дөнья күләмендә танылу алган уникаль үрнәкләр тудыра..

Татарстан Республикасының бай тарихи- мәдәни мирасы бар. Халык ижатының күптөрлеләге һәм сәнгәтнең үзенчәлеге Татарстан мәдәниятен тәшкил итә. Димәк, без дә мәдәниятнең бер өлеше булып торабыз һәм аны ижат итәргә тиеш. Гомуми мәдәниятне формалаштыру проблемасы безнең көннәрдә шулкадәр кирәк ки, бу өстәмә белем бирү системасында, ягъни түгәрәк эшчәнлегендә гәмәлгә ашырылырга мөмкин. Милли тамырларын белмичә, кеше башка халыкларның горөф-гәдәтләрен тулы күләмдә белә алмый.

“Татар халкының мәдәният тарихы” программасы татар халкы мәдәниятен өйрәнү белән шөгыйльләнүче 6, 8 укучылары белән уеку елында атнага 1 сәг. (34 сәг.) исәпләнгән. Электив курсның татар теле һәм әдәбияты буенча уку-укуту предметлары белән турыдан –туры элементәсе бар. Программаның тибы-белем бирүче,үстерүче.

Программаның максаты:

Укучыларны Татарстанның милли мәдәниятен үстерү белән кызыксындыру.

Бурыч:

1. Укучыларны татар халкының горезф-гадәтләре, бәйрәмнәре һәм традицияләре белән таныштыру.
2. Укучыларны эзләнү эшчәнлегенә өйрәтү.
3. Милли ұзаң, патриотизм , Татарстанның тарихи үткәненә хөрмәт тәрбияләү.
4. Аларда Татар халкы мәдәниятенә сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү.
5. Әдәби телдә сөйләм һәм язма тел байлыкларын үстерү.

Эшчәнлекнең төп юнәлешләре:

Уку-уқыту укучылар тарафыннан Татарстан Республикасы турында яңа белемнәр алу;

Үстерүче-өстәмә әдәбият белән эшли, гипотезалар әйтә һәм аларны күрсәтә белү;

Тәрбия-психологик тотрыклылык формалаштыру, ихтыяр, фәнни эшчәнлекнең әхлакый принципларын тәрбияләү аша.

Программаны тормышка ашыру шартлары һәм фаразланган нәтижәләр.

Балаларның яшүзенчәлекләрен исәпкә алып түбәндәге формалар һәм эш алымнары кулланыла:

-китапханәдә өстәмә әдәбият белән эшләү;

-гамәли дәресләр;

-компьютер классында эшләү;

- Бәхәс;

-Әңгәмә.

Жиһазлар: мультимедиа, проектор, компьютер, күрсәтмә әсбаплар, тема буенча әдәбият.

Көтелгән эш нәтижәләре: әлеге программаны тормышка ашыру нәтижәсендә укучылар :

- Мәгълүмат белән эшләргә, аның чыганагын билгеләргә өйрәнәчәкләр.
- Үз ватаныбыз, горейф-гадәтләр, бәйрәмнәр турында күбрәк беләчәкләр.

№	Теманың эчтәлеге	Сәг.саны	Үткөрү вакыты
1	Кереш дәрес	1	
2	Нәрсә ул мәдәният? Темасына сөйләшү	1	
3	Татар халкының тормышы, көнкүреше, гореф-гадәтләре, йолалары белән танышу	1	
4	Татар халкының милли киёмнәре	1	
5	Татар халкының милли бизәкләре, орнаментлары(читекләр, альяпкычлар)	1	
6	Хатын-кызларның бизәнүх өйбәрләре	1	
7	Татар халкының милли уеннары	1	
8	Татар ларның жыр-бийүгә осталыклары, төрле чараларда катнашулары	1	
9	Татар халкының милли бәйрәмнәре	1	
10	Татар халкының милли ашлары	1	
11	Татар халкы жырларының моңдылыгы, әһәңләлеге (жырлар тыңлау)	1	
12	Халык музыкасының жанрлары	1	
13	Татар халык музыкасының башка халык музыкасы белән охшашлыгы	1	
14	Халык ижаты әсәрләре белән танышу	1	
15	Табышмак, мәкальләр, сынамышларны уку, анализлау.	1	
16	Татар халкының шагыйрьләре, язучылары. Г.Тукай тормыш юлын, ижатын искә төшерү	1	
17	“Туган тел”, “Туган авыл” шигырьләрен уку, ятлау, мәсәлләрен анализлау	1	
18	Ф.Амирхан биографиясе белән танышу	1	

	(Презентация ярдәмендә)		
19	Һади Такташ ижаты. ”Мокамай” шигыре өстендә эш	1	
20	Муса Жәлил- үлемсез шагыйрь	1	
21	“Моабит дщфтщрлщре”н анализлау Шигырьләр өстендә эш.	1	
22	Фатих Кәрим ижаты. Шигырьлщрен анализлау.	1	
23	Г.Әпсәләмовның “Газинур” әсәреннән өзек уку, эчтәлеген сөйләү	1	
24	Абдулла Алиш – балалар язучысы	1	
25	Татар халкының танылган жырчылары	1	
26	Хәзерге көн язучылары, шагыйрьләре, жырчылары турында белешмә	1	
27	Башкалабыз Казанның истәлекле урыннары	1	
28	“Казаным- башкалам” темасына презентация ясау	1	
29	Һөнәрләр турында сөйләшү презентацияләр карау. “Минем һөнәрем- минем киләчәгем” темасына инша язу.	1	
30	Татар композиторлары турында белешмә	1	
31	Танылган рәссамнар белән танышу	1	
32	Шигырь уку бәйгесе (үзеңә охшаган бер шагыйрнең шигырен сәнгатле итеп сөйләргә)	1	
33	Бүгенге көндә үткәрелә торган мәдәни чаралар белән хәбәрдар булу	1	
34	Кабатлау дәресе	1	

Әдәбият:

1. А.М.Әминов "Татархалкы һәм Татарстан тарихы" Мәгариф "2008
2. Б.М. Мифтахов, Ф.Ф.Исламов "Историяи культура родного края" Казан, 2000
3. "Мәгариф" журналлары, №10, 2000; №1, 2001
4. Н.Исәнбәт. Татар халык мәкальләре. Яр Чаллы, 2000
5. И.Н.Надиров. Татар халык иҗаты. Тарихи һәм лирик җырлар. Казан, 1988
6. Ш.К.Шәрифүллин татар халык иҗаты музыкаль жәүһәрләре Казан, 1999.

Прошито и
пронумеровано
4 стр
Дата: _____
Директор
школы: _____
(И.А.Шарафеев)